

آزمون علمی منطق - پایه ۲ - مرحله اول

توجه: لطفاً با دقت به سوالات پاسخ دهید. (هر چهار پاسخ غلط، یک نمره منفی دارد)

۱. بر اساس تعریف تفکر به «ترتیب امور معلوم برای تبدیل مجهول به معلوم» کدام گزینه صحیح است؟
 - ا. استدلالی که نتیجه اش را پیش از استدلال کردن هم می دانستیم، تفکر نیست؛ چون مجهولی را تبدیل به معلوم نکرده است ☐
 - ب. ترکیب دو گزاره‌ای که صحت آنها معلوم نیست، تفکر نیست ☐
 - ج. استدلال‌های مباشر که حاصل چینش دو گزاره با یکدیگر نیستند، تفکر نیستند ☐
 - د. یافتن حدتام یک ماهیت که قبلاً رسم تام آن یافت شده، تفکر نیست ☐
- * و فطرة الإنسان غير كافية / في أن ينال الحق كالعلائية
ما لم يؤيد بحصول آلة / واقية الفكر عن الضلالة
 ۲. بر اساس این شعر از ابن سینا، کدام گزینه صحیح است؟
 - ا. انسان‌ها با تکیه بر فطرت خویش توانایی اندیشیدن نخواهند داشت و از همین رو به منطق تدوین شده نیازمندند ☐
 - ب. هدف منطق تدوین شده برخلاف منطق فطری جلوگیری از خطا در تفکر است ☐
 - ج. فطرت انسانی همان چیزی است که سبب انحرافات فکری است و حتماً باید با منطق تدوین شده آن را تربیت نمود ☐
 - د. گاه در مسیر تفکر، اعتماد بر منطق فطری به تنهایی، انسان را به نتیجه مطلوب نمی‌رساند ☐
 ۳. گونه‌شناسی مشکل (مجهول) جزو کدام یک از مراحل «تفکر» است؟
 - ا. از پیش‌نیازهای مراحل تفکر است ☐
 - ب. مرحله اول تفکر است ☐
 - ج. مرحله پایانی تفکر می‌باشد ☐
 - د. هیچ‌گونه ارتباطی به فرایند تفکر ندارد ☐
 ۴. در کدام یک از صناعات خمس، نتیجه بدست آمده تصدیق نمی‌شود اما کارکرد تصدیق را دارد؟
 - ا. جدل ☐
 - ب. شعر ☐
 - ج. مغالطه ☐
 - د. خطابه ☐
 ۵. کدام یک از موارد زیر می‌تواند «تصدیق» باشد؟
 - ا. «إن لم تكن حليماً فتحلم» ☐
 - ب. «بَلِّغْهُ الْأُمْرَ جَمِيعاً» ☐
 - ج. «الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ» ☐
 - د. «وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ» ☐
 ۶. کدام گزینه درباره گزاره «تمام وقت خود را عبادت کنید!» صحیح است؟
 - ا. انشائی است که متصف به صدق و کذب می‌شود؛ زیرا می‌توان گفت: چنین نیست که انسان باید تمام وقت خود را صرف عبادت کند ☐
 - ب. خبری است که در قالب انشاء بیان شده است و اصل آن چنین بوده: انسان مسلمان تمام وقت خود را عبادت می‌کند ☐
 - ج. انشاء است و متصف به صدق و کذب نمی‌شود؛ اما می‌توان در مورد آن گفت که مطابق مصلحت انسان نیست ☐
 - د. چه خبری باشد و چه انشائی، در هر صورت می‌توان آن را متصف به صدق و کذب کرد؛ زیرا می‌توان درباره مفاد آن قضاوت کرد ☐
 ۷. کدام گزینه از ثمرات تقسیم «علم» به «تصور» و «تصدیق» است؟
 - ا. شناخت موضوع علم منطق که معرف و حجت است ☐
 - ب. شناخت صحیح اقسام علم ☐
 - ج. تفکیک علوم حصولی ☐
 - د. سخن گفتن از تصورات و تصدیقات در دانش منطق ☐
 ۸. بر اساس قواعد صوری استدلال، کدام گزینه درباره استدلال «صغری: برخی انسان‌ها عینکی هستند؛ کبری: هیچ فرشته‌ای عینکی نیست» صحیح است؟
 - ا. شکل دوم اقترانی حملی است و عقیم است ☐
 - ب. شکل اول اقترانی حملی است و نتیجه آن: «هیچ انسانی فرشته نیست» است ☐
 - ج. اقترانی حملی است و نتیجه آن: «برخی انسان‌ها فرشته نیستند» می‌باشد ☐
 - د. اقترانی حملی شکل سوم است ☐

۹. اگر تعریف حد تامی انسان، حیوان ناطق باشد، در این صورت

- ا. هر انسانی حیوان ناطق است ☐
 ب. انسان هیچ تعریف دیگری ندارد ☐
 ج. حیوان ناطق می تواند تعریف رسمی یک ماهیت دیگر، غیر از انسان باشد ☐
 د. حیوان و ناطق، به ترتیب جنس اختصاصی و فصل اختصاصی انسان هستند ☐

۱۰. کدام جمله درباره «علم منطق» بی تردید غلط است؟

- ا. منطق علمی است که به دنبال مصونیت از خطا در تفکر است ☐
 ب. منطق دانان در تفکر خود خطا می کنند ☐
 ج. منطق علمی آلی است که به انسان ها توان تفکر را می بخشد ☐
 د. ملکه علم منطق با رعایت و تمرین قواعد منطقی به دست می آید ☐

۱۱. مجموعه استدلال «اگر باران ببارد، آنگاه زمین خیس می شود و اگر زمین خیس شود، آنگاه گیاهان رشد می کنند و اگر گیاهان رشد کنند، هوا تمیزتر می شود و اگر هوا تمیزتر شود، بیماری های ریوی کاهش می یابند، پس اگر باران ببارد بیماری های ریوی کاهش می یابند» دارای چند «استدلال کامل» است؟

- ا. سه ☐
 ب. چهار ☐
 ج. پنج ☐
 د. شش ☐

۱۲. موضوع قضیه در هر یک از جملات زیر به ترتیب کدام است؟

- «لیس لنا صدیق»، «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَثْمَالِهَا»، «يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ»، «ما كل مقتون يعاتب».
 ا. «صدیق»، ندارد، «نا»، «مفتون» ☐
 ب. «نا»، ندارد، ندارد، «مفتون» ☐
 ج. «صدیق»، «من»، ندارد، «کل» ☐
 د. «نا»، «من»، «قارون»، ندارد ☐

۱۳. کدام دلالت از مصادیق «دلالت طبعی» است؟

- ا. دلالت جزء بر کل ☐
 ب. دلالت علت بر معلول ☐
 ج. دلالت صوت مؤذن بر دخول وقت ☐
 د. دلالت معلولی بر معلول دیگر که در علت با یکدیگر مشترک هستند ☐

۱۴. کدام گزینه درباره «لفظ مفرد و مرکب» غلط است؟

- ا. هر لفظی که دارای اجزای متعدد نباشد، مفرد محسوب می شود ☐
 ب. دلالت جزء لفظ بر جزء معنا سبب مرکب شدن یک لفظ چند جزئی است ☐
 ج. گاهی لفظ مفرد از ترکیب چند کلمه تشکیل می شود ☐
 د. تنها در صورتی لفظی مفرد است که چند جزئی باشد و جزء لفظ بر جزء معنا دلالت نکند ☐

۱۵. کدام گزینه درباره «مفهوم» صحیح است؟

- ا. همواره دال بر امری حقیقی ماورای ذهن است ☐
 ب. همواره مستقیماً برآمده از درک حقیقتی خارجی است ☐
 ج. می تواند خودش مدلول یک مفهوم دیگر باشد ☐
 د. همواره باید مدلول یک لفظ باشد ☐

۱۶. کدام نوع قضیه از «مبادی برهان» نیست؟

- ا. یقینیات ☐
 ب. اولیات ☐
 ج. فطریات ☐
 د. تجربیات ☐

۱۷. «تقسیم مسجد به جامع و غیر جامع»، «تقسیم اتومبیل به بدنه و غیر بدنه»، «تقسیم خط کش ۲۰ سانتی متری به بیست قسمت برابر که قسمت، یک سانتی متر باشد»، به ترتیب چه نوع تقسیماتی محسوب می شوند؟

- ا. تصنیف، تقسیم منطقی، تقسیم طبیعی ☐
 ب. تقسیم ثنائی، تقسیم تفصیلی، تقسیم طبیعی ☐
 ج. تقسیم منطقی، تقسیم ثنائی، تقسیم طبیعی ☐
 د. تقسیم ثنائی، تصنیف، تقسیم طبیعی ☐

۱۸. اگر رابطه بین دو مفهوم «الف» و «ب»، عام و خاص مطلق باشد که مفهوم «الف» عام تر است، رابطه بین نقیض آن دو چگونه خواهد بود؟

- ا. عام و خاص مطلق که نقیض «الف» عام تر از نقیض «ب» است ☐
 ب. عام و خاص من وجه ☐
 ج. تباین جزئی ☐
 د. عام و خاص مطلق که نقیض «الف»، خاص تر از نقیض «ب» است ☐

۱۹. کدام یک از محصورات اربع، همزمان فاقد عکس نقیض موافق، عکس نقیض مخالف، نقض الموضوع و نقض الطرفین است؟

- ا. موجبه کلیه ☐ ب. سالبه کلیه ☐ ج. موجبه جزئیه ☐ د. سالبه جزئیه ☐

۲۰. بر اساس قواعد صوری استدلال در کدام استدلال نمی توان نتیجه کلی به دست آورد؟

- ا. قیاس استثنایی اتصالی ☐ ب. قیاس اقترانی شرطی شکل دوم ☐ ج. قیاس اقترانی حملی شکل سوم ☐ د. عکس نقیض های موجبه کلیه ☐

۲۱. کدام گزینه از شرایط عمومی «قیاس اقترانی» نیست؟

- ا. تکرار کامل حد وسط ☐ ب. کلی بودن یکی از دو مقدمه ☐ ج. ایجاب یکی از دو مقدمه ☐ د. اختلاف مقدمات در کیف ☐

۲۲. کدام اصطلاح منطقی صرفاً ذیل «مباحث صوری منطق» قرار نمی گیرد؟

- ا. تناقض ☐ ب. برهان ☐ ج. نقض ☐ د. استقراء ☐

۲۳. کدام قضیه سالبه جزئیه است؟

- ا. هیچ سنگی مایع نیست ☐ ب. اگر روزه دار نیت نکند، روزه اش صحیح نیست ☐
ج. حتی یک انسان هم غیر حیوان نیست ☐ د. همواره چنین نیست که یا عدد زوج است یا عدد فرد است ☐

۲۴. در بین اشکال اربعه قیاس اقترانی حملی به ترتیب کدام یک «بیشترین ضرب منتج» و «بیشترین تنوع نتایج» را دارند؟

- ا. شکل اول - شکل چهارم ☐ ب. شکل دوم - شکل سوم ☐ ج. شکل سوم - شکل اول ☐ د. شکل دوم - شکل چهارم ☐

۲۵. اگر قضیه ای بیانگر رسوم پذیرفته شده مردم ایران نباشد اما به دلیل شباهت بسیاری که با برخی رسوم ایرانی دارد توهم شود که بیانگر رسمی از رسومات سنتی مردم ایران است، این قضیه چه نام دارد؟ و مبدأ کدام صنعت است؟

- ا. مخیل - شعر ☐ ب. مشبه - مغالطه ☐ ج. مشبه و مخیل - مغالطه و شعر ☐ د. وهمی - مغالطه ☐

۲۶. کدام مفهوم اگر در یک قضیه حملیه موضوع قرار گیرد، ممکن است با آن قضیه ای مهمله ساخته شود؟

- ا. خلیج فارس ☐ ب. کعبه ☐ ج. امام علی ☐ د. خدای واحد ☐

۲۷. کدام گزینه «تصور» است؟

- ا. تردید در اینکه «من در امتحان موفق خواهم بود» ☐ ب. اعتقاد به اینکه «سوالات امتحان بسیار ساده است» ☐
ج. چهل تصویری در قضیه «شمال ایران بسیار مرطوب است» ☐ د. انکار احتمالی اینکه «اگر حوزه علمیه به همین شیوه ادامه دهد، به نتایج مطلوب می رسد» ☐

۲۸. مبدأ سلسله انواع و مبدأ سلسله اجناس و فصل در مقایسه با نوع مساوی خود است.

- ا. نوع الأنواع، جنس سافل، فصل بعید ☐ ب. نوع عالی، جنس الإجناس، فصل قریب ☐ ج. نوع سافل، جنس قریب، فصل بعید ☐ د. نوع عالی، جنس سافل، فصل قریب ☐

۲۹. کدام گزینه درباره «قضایای وهمی» غلط است؟

- ا. قضایایی کاذب هستند ☐ ب. حالت نفسانی در یک قضیه وهمی تصدیق و اعتقاد است ☐
ج. علت تصدیق آنها شباهت زیادشان به قضایای یقینی است ☐ د. وهم نامحسوس را در حکم محسوس گرفته و بر اساس آن حکم می نماید ☐

* به اولی تنها نوع عالی اطلاق می‌شود، به دومی جنس سافل و یا جنس قریب گفته می‌شود و به سومی هم فصل قریب می‌گویند.

۳۰. اگر در آیه ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ صرفاً بدانیم که تقابل بین شکر و کفر، نوعی از ضدان است، آن‌گاه اگر گزاره «إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» را قضیه‌ای منفصله بدانیم، چگونه باید آن را به قضیه متصله تبدیل کرد؟

- ا. اگر انسان شاکر باشد کفور نیست - اگر انسان شاکر باشد ممکن است کفور هم باشد - اگر انسان کفور باشد شاکر نیست - اگر انسان کفور باشد ممکن است شاکر هم باشد ☐
- ب. اگر انسان شاکر باشد کفور نیست - اگر انسان کفور باشد شاکر نیست ☐
- ج. اگر انسان شاکر نباشد، کفور است - اگر انسان کفور نباشد شاکر است ☐
- د. اگر انسان شاکر نباشد کفور است - اگر انسان شاکر باشد کفور نیست - اگر انسان کفور نباشد شاکر است - اگر انسان کفور باشد، شاکر نیست ☐

۳۱. کدام گزینه در باب «دلالت» صحیح است؟

- ا. استفاده از دلالت تضمینی و التزامی تنها به شرط تحقق دلالت مطابقی صحیح است ☐ ب. استفاده از دلالت تضمینی و التزامی در تعریف و استدلال تنها با قرینه صحیح است ☐
- ج. استفاده از دلالت مطابقی در فضای علمی حتی با نصب قرینه صحیح نیست ☐ د. دلالت عقلی بر خلاف همه اقسام دیگر دلالت، مبتنی بر جعل و قرارداد نیست ☐

۳۲. اگر قضیه «این شخص همانند آن شخص است» صادق باشد آنگاه در رابطه بین نقیض موضوع و محمول این قضیه کدامیک از قضایا همواره کاذب‌اند؟ (نماد موضوع قضیه: «الف» - نماد محمول قضیه: «ب»)

- ا. لا غیر «ب» غیر «الف» / س غیر «ب» غیر «الف» / لا غیر «الف» غیر «ب» / کلّ غیر «الف» غیر «ب» ☐
- ب. لا غیر «ب» غیر «الف» / س غیر «ب» غیر «الف» / س غیر «الف» غیر «ب» / ع غیر «الف» غیر «ب» ☐
- ج. ع غیر «ب» غیر «الف» / س غیر «ب» غیر «الف» / س غیر «الف» غیر «ب» / ع غیر «الف» غیر «ب» ☐
- د. غیر «ب» غیر «الف» / س غیر «ب» غیر «الف» / لا غیر «الف» غیر «ب» / کلّ غیر «الف» غیر «ب» ☐

۳۳. بر اساس نظر کتاب، کلیات خمس تنها در کدامیک از گونه‌های «حمل» جریان دارد؟

- ا. طبعی، اولی، موافات ☐ ب. طبعی، شایع، موافات ☐ ج. وضعی، شایع، اشتقاق ☐ د. وضعی، اولی، اشتقاق ☐

۳۴. کدام گزینه به «هدف از تعریف» اشاره ندارد؟

- ا. شناخت کامل حقیقت معرف ☐ ب. ایجاد تصویری واضح و تفصیلی از ماهیت معرف ☐
- ج. تمایز تام ☐ د. رابطه تساوی بین معرف و معرف یا به عبارت دیگر، جامعیت و مانعیت ☐

۳۵. کدام اصطلاح به «روش تقسیم» اشاره دارد؟

- ا. تقسیم ثنائی ☐ ب. تقسیم منطقی ☐ ج. تقسیم طبیعی ☐ د. تنويع ☐

۳۶. کدام گزینه در باب «کلیات خمس» غلط است؟

- ا. یک «فصل» می‌تواند نسبت به یک موضوع مقوم باشد و نسبت به موضوع دیگر مقسم ☐
- ب. یک مفهوم کلی می‌تواند نسبت به یک موضوع عرضی باشد و نسبت به موضوع دیگر ذاتی ☐
- ج. یک «فصل» می‌تواند نسبت به یک موضوع قریب باشد و نسبت به یک موضوع بعید ☐
- د. یک مفهوم جزئی می‌تواند نسبت به یک موضوع عرض عام باشد و نسبت به یک موضوع عرض خاص ☐

۳۷. کدام گزینه در درباره «لازمی که تصور ملزومش، بدون نیاز به وساطت امر دیگر، تصور آن را در پی دارد» غلط است؟

- ا. انفکاک چنین لازمی از موضوعش عقلاً محال است ☐ ب. چنین لازمی قوام‌بخش موضوع خود است ☐
- ج. چنین لازمی برای موضوعش دائمی است ☐ د. رابطه این لازم با ملزومش مانند رابطه «ما به التمايز» موجود در رسم ناقص با معرف خود است ☐

۳۸. اگر در یک قیاس، نتیجه یا نقیض آن در مقدمات حاضر باشد،

- ا. نتیجه آن قیاس همواره قضیه‌ای حملی است که یا عین تالی قضیه شرطی و یا نقیض مقدم قضیه شرطی است ☐ ب. آن قیاس بدون شک نیاز به یک مقدمه شرطی دارد ☐
ج. آن قیاس همواره از یک مقدمه شرطی و یک مقدمه حملی تشکیل شده است ☐ د. آن قیاس همانند دیگر قیاسات دارای صغری و کبری است ☐

۳۹. در کدام گزینه به همه اقسام استدلال مباحثی که «سالبه جزئیه صادق» در آنها منتج نیست اشاره شده است؟

- ا. عکس مستوی، تضاد، نقض موضوع، تداخل، نقض طرفین، دخول تحت تضاد ☐ ب. عکس مستوی، نقض موضوع، نقض طرفین، دخول تحت تضاد ☐
ج. عکس مستوی، نقض موضوع، نقض طرفین، دخول تحت تضاد ☐ د. عکس مستوی، تناقض، تضاد، نقض موضوع، نقض طرفین، دخول تحت تضاد، تداخل ☐

۴۰. بر اساس نظر کتاب کدام گزینه درباره «زید ایستاده نیست» غلط است؟

- ا. صدق این قضیه وابسته به تحقق موضوعش نیست ☐ ب. این قضیه یک قضیه خارجیه است ☐
ج. این قضیه یک قضیه شخصیه است ☐ د. اسناد موجود در این قضیه از نوع «این همانی» است ☐

۴۱. اختلاف در چه چیزی در تناقض معتبر نیست؟

- ا. کم ☐ ب. جهت ☐ ج. کیف ☐ د. حمل ☐

۴۲. «جابجایی طرفین قضیه همراه با بقای کیف و صدق» تعریف چیست؟

- ا. تداخل ☐ ب. عکس مستوی ☐ ج. عکس نقیض موافق ☐ د. نقض طرفین ☐

۴۳. «قضایایی که تصدیق نمی‌شوند اما با تحریک برخی از قوای نفسانی سبب انفعالاتی در نفس می‌گردند» چه نام دارند؟

- ا. وهمیات ☐ ب. مشبهات ☐ ج. مخیلات ☐ د. مقبولات ☐

۴۴. کدام شرط از شروط «مقدمات برهان» نیست؟

- ا. اعراف بودن ☐ ب. یقینی بودن ☐ ج. ضروری بودن ☐ د. قیاسی بودن ☐

۴۵. کدام گزینه از شرایط اختصاصی «شکل اول قیاس اقترانی» است؟

- ا. ایجاب صغری ☐ ب. اختلاف مقدمات در کیف ☐ ج. تکرار کامل حد وسط ☐ د. کلیت یکی از مقدمات ☐

۴۶. کدام گزینه قضاوت صحیحی است از دو استدلال زیر دارد؟

۱- «هر انسانی مخلوق است، هر مخلوقی باید خالق خود را بپرستد، پس هر انسانی باید خالق خود را بپرستد»

۲- «زید از اهالی این محله است، اهالی این محله ۲۳۰ نفر هستند، پس زید ۲۳۰ نفرند»

- ا. استدلال شماره ۱ قیاسی است با تمام شرایطی که منطق ارسطویی تعیین کرده است. استدلال شماره ۲ به علت عدم تکرار حد وسط، صحیح نیست ☐
ب. استدلال شماره ۱ به علت انشائی بودن کبرایش، اساساً از حریم منطق ارسطویی بیرون است و استدلال شماره ۲ مشکل عدم تکرار حد وسط دارد ☐
ج. استدلال شماره ۱ به علت انشائی بودن کبرایش، اساساً از حریم منطق ارسطویی بیرون است و استدلال شماره ۲ به دلیل حملیه نبودن صغری، صحیح نیست ☐
د. استدلال شماره ۱ قیاسی است با تمام شرایطی که منطق ارسطویی تعیین کرده است و استدلال شماره ۲ به علت عدم تکرار حد وسط، صحیح نیست ☐

۴۷. کدام گزینه درباره «الفاظ» صحیح است؟

- ا. الفاظ همواره دال‌اند و هیچ گاه خودشان مدلول واقع نمی‌شوند ☐ ب. همواره استفاده از الفاظ برای انتقال پیام، بیشترین تأثیر را بر ذهن مخاطب می‌گذارد ☐
ج. هر لفظ می‌تواند بیش از یک معنا داشته باشد، هر چند فعلاً ممکن است تک معنایی یا فاقد معنا باشد ☐ د. تعریف لفظی، بیان وضعیت ماده و هیئت یک لفظ است ☐

۴۸. در کدام استدلال، قیاسی با رعایت همه شرایط انجام شده است؟

- ا. هیچ اسبی انسان نیست، هیچ انسانی فرشته نیست، پس هیچ اسبی فرشته نیست ☐ ب. زید پسر احمد آقا است و زید نوه اکبر آقا نیست، پس پسر احمد آقا نوه اکبر آقا نیست ☐
ج. انسان حیوان است، حیوان جسم است، پس انسان جسم است ☐ د. بعضی از طلبه‌ها مبلغ‌اند، بعضی از مبلغ‌ها بیرون از ایران‌اند، پس بعضی از طلبه‌ها بیرون از ایران‌اند ☐

۴۹. بر اساس قواعد صوری استدلال، کدام قضیه هم‌زمان عکس نقیض موافق و عکس نقیض مخالف معتبر ندارد؟

- ا. مهمله موجهه ☐ ب. سالبه موجهه ☐ ج. موجهه کلیه ☐ د. سالبه کلیه ☐

۵۰. به کدام دلیل، تعریف یک مفهوم فقط به وسیله جنس آن غلط است؟

- ا. عدم امکان حمل ☐ ب. عدم جامعیت ☐ ج. عدم مانعیت ☐ د. عدم مغایرت مفهومی ☐